

22.9.2003

Ritva Halila

Sosiaali- ja terveysministeriö
Kirjaamo

Asia

ETENE:n näkökohtia Potilaslain 6 pykälän uudistamistarpeita selvittäneen projektiryhmän muistioon

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Valtakunnalliselta terveydenhuollon eettiseltä neuvottelukunnalta lausuntoa potilaslain 6 § uudistamistarpeita selvittäneen projektiryhmän muistioon ja siinä olevaan potilaslain muutokseen. ETENE käsitteli asiaa kokouksessaan 17.9.2003 ja esittää kantanaan seuraavaa:

ETENE on julkaisussaan ”Kuolemaan liittyvät eettiset kysymykset terveydenhuollossa” (ETENE-julkaisuja 4) pitänyt tärkeänä potilaslain selkiyttämistä hoitotahdon osalta. ETENE on todennut potilaslain 6 pykälään vuonna 1999 tehdyn lisäyksen vaikeuttaneen hoitotahdon merkityksen ja ulottuvuuden arviointia. Siksi on hyvä, että asiasta on valmistunut perusteellinen muistio, jossa mm. tätä epäkohtaa on pyritty poistamaan kuitenkin tietoisena siitä, ettei kaikkia tilanteita voida ennakoida eikä hallita puhtaasti juridisin keinoin. ETENE:n pääsihteeri on ollut työryhmän jäsenenä, joten ryhmällä on ollut liittymäkohta ETENE:n yleisiin linjauksiin ja aikaisempiin kannanottoihin.

Työryhmän tekemä linjaus ja esitykset on perusteltu järkevästi ja ne ovat hoitoetiikan kannalta keskeisiä. Erityisen merkittävä on pyrkimys asioiden riittävän selvään kirjaamiseen. Eettisesti on myös perusteltua pitää kiinni siitä, että potilaan tahtoa ja etua arvioidaan muistakin kuin hoitoa antavien henkilöiden omista lähtökohdista käsin. Tärkeäksi nähtiin potilaan nimeämän henkilön nostaminen sellaisten henkilöiden joukkoon, jotka soveltuvissa tilanteissa voivat tulkita potilaan tahtoa. Samalla on korostettava, että hoitotilanteiden moninaisuus, yllättävyys ja ennakoimattomuus tuovat päätöksentekoon sellaisen elementin, joka ei ole etukäteen tiedettävissä eikä täysin hallittavissa. Siksi on korostettava ammattitaidon, turvallisen hoitoympäristön ja inhimillisen, eettisesti korkeatasoisen hoitokulttuurin merkitystä. Mitä enemmän asioista on keskusteltu etukäteen, sitä harvemmin joudutaan tilanteisiin, missä hoitotahtoa joudutaan tulkitsemaan ikään kuin ”tyhjästä” käsin.

Potilaslain muutosehdotus on paikoin edelleen vaikeasti ymmärrettävissä ja ehdotukset lisäävät tekstimäärää. Siksi on tarkoin harkittava, millä tavalla Euroopan neuvoston biolääketiedesopimus vaatii muutoksia Suomen alkuperäiseen potilaslakiin.

Vaikka ehdotuksen pykälässä 6 käytetty ilmaisu ”tärkeä hoitopäätös” on itsessään tulkinnanvarainen, kuvaa esitöiden ohjeistus sitä, millaisiin päätöksiin tarvitaan potilaan nimenomainen suostumus. Lakimuutoksen yksityiskohtaisissa perusteluissa pu-

hutaan ”merkittävästä” hoitopäätöksestä. Neuvottelukunnassa keskusteltiin myös suostumuksen ja yhteisymmärryksen välisestä erosta ja päädyttiin siihen, että yhteisymmärryksessä tapahtuva hoito on enemmän kuin suostumus. Se ilmaisee pikemminkin jatkuvaa vuorovaikutusta ja yhteistyötä. Ehdotuksessa käytetty ilmaisu ”*vakaa ja pätevä hoitotahto*” on käsitteenä uusi ja nostaa esiin kysymyksen siitä, miten vakaa ja pätevä tahto käytännössä ilmaistaan.

Neuvottelukunta näki 6 a §:ssä ongelmalliseksi ilmaisun ”*muun vastaavan syyn*”. Tämä neuvottelukunnan mukaan tekee liian ahtaaksi tulkinnan siitä, milloin potilasta pitäisi hoitaa muun henkilön suostumuksella. Neuvottelukunta ehdottaa pitäytymistä nykyisessä ilmauksessa ”*muun syyn*”.

Muuten ETENE on varsin yhtä mieltä projektiryhmän kanssa muistion päälinjasta ja käytännön ehdotuksista.

Helsingissä 22.9.2003

Martti Lindqvist
ETENE:n puheenjohtaja

Ritva Halila
ETENE:n pääsihteeri